

Co daje gminie Biblioteka z plusem?

Biblioteka nowej generacji to nie tylko wypożyczalnia oraz czytelnia książek i czasopism. Nowoczesna biblioteka to także ośrodek nabywania umiejętności i nawyku korzystania z technologii informacyjno – komunikacyjnych i wykorzystywania ich do różnych celów, takich jak zdalne uzyskiwanie wielorakich informacji, kontakty z urzędami i instytucjami, a w dalszej kolejności także we wszelkich formach aktywności w sieci - od operacji finansowych po uczestnictwo w rozmaitych forach czy też obywatelskich działaniach społeczno-politycznych, jak np. w wyborach do władz samorządowych.

Doświadczenia innych krajów, a także wielu bibliotek w Polsce, dowodzą, że nabywanie umiejętności pracy z komputerem przez osoby dorosłe właśnie w bibliotece publicznej przebiega najłatwiej, w sposób naturalny, bez uczucia skrępowania, jakie zazwyczaj towarzyszy im przy korzystaniu z kursów i szkoleń, organizowanych w innych miejscach, przeważnie w lokalach szkolnych. Także młodzież z zapalem garnie się do komputerów właśnie w bibliotece, traktując to jako rodzaj kształcącej zabawy, pozbawionej jakichkolwiek aspektów przymusu.

W bibliotece najłatwiej pokazać na prostych przykładach, jak działają wyszukiwarki internetowe i poczta elektroniczna, jak wykorzystać internet do złożenia podania w urządzenie, zamówienia książki czy innego towaru w sklepie wysyłkowym itp. Biblioteka gwarantuje dostęp do wiarygodnych informacji, tak więc bibliotekarz powinien być najlepszym przewodnikiem w świecie internetu.

Informatyzacja i cyfryzacja nie omija bibliotek publicznych. Powszechną praktyką staje się katalog komputerowy dostępny *online*, nawet przez telefon komórkowy. Możemy już zdalnie wyszukiwać potrzebne książki, zamawiać je, a niektóre teksty, głównie dzieła klasyczne, czytać wprost na komputerze w formie e-booka.

Aby jednak było to możliwe, biblioteka publiczna w gminie musi osiągnąć stan organizacji i wyposażenia technicznego, który pozwoli wprowadzać odwiedzających ją w świat nowoczesnych mediów elektronicznych.

W Polsce istnieją dysproporcje w dostępie do komputerów i internetu między miastami i wsiami. Nowoczesne technologie są łatwiej osiągalne w miastach, zwłaszcza większych, gdzie dysponują nimi ponad dwie trzecie bibliotek. Znacznie gorzej jest w bibliotekach wiejskich: wiele z nich posiada przestarzałe komputery, nie

wszystkie mają stałe łącze internetowe. Brak odpowiedniej infrastruktury wynika po części z pasywności władz samorządowych i mieszkańców lub nieświadomości, że biblioteka może i powinna stanowić centrum życia lokalnej społeczności. Stan wielu bibliotek ukazuje głębokie zaniedbania w zakresie estetyki i infrastruktury - są zawilgocone, pozbawione toalet, niedoświetlone.

Dla wsparcia modernizacji bibliotek w gminach wiejskich, miejsko-wiejskich i małych miastach Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołał do życia program Biblioteka+. Jego celem jest pobudzenie samorządów gmin wiejskich i małych miast do podjęcia wysiłku wyprowadzenia bibliotek publicznych z zaniedbań cywilizacyjnych. Dodatkowo, aby wskazać, jak nowoczesna biblioteka powinna funkcjonować, Minister stworzył możliwość ubiegania się o uzyskanie tzw. Certyfikatu Biblioteka+.

Certyfikat stwierdzać będzie, że:

- **biblioteka funkcjonuje zgodnie z najlepszymi europejskimi standardami zarówno pod względem infrastruktury, wykorzystania nowoczesnych technologii, jak i obsługi czytelnika;**
- **samorząd gminy, stwarzając odpowiednie warunki rozwoju swojej biblioteki, dba o poziom czytelnictwa, edukacji oraz uczestnictwa w kulturze mieszkańców gminy i przeciwdziała negatywnemu zjawisku cywilizacyjnego wykluczenia.**

Uzyskanie Certyfikatu wymaga spełnienia wielu kryteriów. Biblioteka musi m.in. być zorganizowana w formie instytucji kultury, dysponować lokalem o powierzchni użytkowej od 200 do 500 m², w zależności od liczby mieszkańców w rejonie, który obsługuje. Konieczne jest zapewnienie łatwego dostępu do lokalu m.in. osobom niepełnosprawnym, zapewnienie użytkownikom możliwości korzystania z co najmniej jednego komputera z dostępem do katalogu *online* oraz do internetu, a także do drukarki, faksu i kopiarki (szczegółowy wykaz kryteriów podany jest w załączniku do kwestionariuszy aplikacyjnych). Niektóre z tych kryteriów są niełatwe do spełnienia, ale też uzyskanie Certyfikatu daje nie tylko możliwość szycenia się odpowiednim szyldem przez 5 lat, lecz także preferencje w uzyskiwaniu dotacji celowych i innych środków na dalszy rozwój.

Uzyskanie Certyfikatu Biblioteka+ to w dłuższej perspektywie potwierdzenie skoku cywilizacyjnego i kulturowego całej gminy, to przybliżenie jej do standardów obowiązujących w rozwiniętych krajach Unii Europejskiej.

Obecność Polski w UE i uczestnictwo w układzie Schengen, spodziewane w najbliższych latach wejście naszego kraju do strefy euro powodują, że coraz więcej młodych Polaków, nie tylko z wielkich aglomeracji, poszukuje pracy i szans zawodowych poza granicami kraju.

By skorzystać z tych szans, trzeba umieć poruszać się w sferze nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Wiek XXI to okres szerokiego wkraczania nowoczesnych narzędzi komunikacji społecznej w dzień powszedni. Sprawna obsługa administracyjna obywateli, ich uczestnictwo w życiu wspólnot lokalnych, w inicjatywach społecznych itp., opiera się na nowoczesnej komunikacji elektronicznej. Nie wystarczy wyposażenie gospodarstw domowych w sprzęt elektroniczny, telefony komórkowe czy komputery. Potrzebne jest także szerokie upowszechnienie biegłości w posługiwaniu się nimi, szczególnie wśród mieszkańców wsi i niewielkich miast.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej zaowocowało przyspieszeniem cywilizacyjnym w wielu dziedzinach i obszarach życia. Polska wieś zyskała dzięki dopłatom bezpośrednim do rolnictwa oraz funduszom pomocowym. Nadal jednak istnieją regiony wiejskie, które odstają od średniego poziomu cywilizacyjnego krajów UE. Jest wiele zaniedbań w funkcjonowaniu wiejskich i małomiasteczkowych instytucji publicznych

Upowszechnienie technologii informatycznych i nauczanie obywateli posługiwania się nimi leży zarówno w interesie administrujących gminą, jak i ogółu jej mieszkańców.

Program Biblioteka+ obejmuje cztery ważne i pilne zadania:

1. Stworzenie jednolitego, ogólnopolskiego, centralnego systemu komputerowego MAK+, umożliwiającego zarządzanie zbiorami bibliotecznymi, wymianę informacji o księgozbiorach i wypożyczeniach pomiędzy samymi bibliotekami oraz zdalny dostęp poprzez internet dla czytelników.
2. Internetyzacja bibliotek.
3. Szkolenie bibliotekarzy w zakresie nowych kompetencji .
4. Uruchomienie programu finansowego wsparcia modernizacji i rozbudowy bibliotek gminnych.

Każde z wyżej wymienionych działań ma inny charakter i zakres. MAK+ to system oferowany wszystkim bibliotekom, zarówno na szczeblu lokalnym, jak i regionalnym. Internetyzacją zostały objęte wszystkie biblioteki gminne w Polsce wraz z filiami. Program szkoleniowy, realizowany we współpracy z wojewódzkimi bibliotekami publicznymi, obejmuje bibliotekarzy z bibliotek gminnych w gminach wiejskich, wiejsko-miejskich i miejskich do 15 tysięcy mieszkańców. Dotacje w ramach programu grantowego na modernizację infrastruktury architektonicznej bibliotek będą udzielane gminom wiejskim, wiejsko-miejskim i małym gminom miejskim (do 15 tysięcy mieszkańców).

Oprac. *Jerzy Maj*
Biblioteka Narodowa

Warszawa, 12 lutego 2010 r.